

มะกอกป่า หรือนิยมเรียกว่า มะกอก (Hog plum) มีชื่อวิทยาศาสตร์ *Spondias pinnata* (L. f.) Kurz จัดอยู่ในวงศ์ตระกูลเดียวกับมะม่วง (ANACARDIACEAE) เป็น ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ประเภทผลัดใบซึ่งมีอายุหลายปี มีถิ่นกำเนิดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พบได้ทั่วไปตามป่าดิบชื้น มะกอกจะเริ่มออกดอกตั้งแต่ต้นฤดูฝน ประมาณเมษายน – มิถุนายน จากนั้นจะทยอยออกดอก และบานเรื่อยๆจนถึงฤดูหนาว แต่ส่วนมากจะพบออกดอก และติดผลมากในช่วงปลายฤดูหนาว

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ลำต้น เป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ประเภทพืชรากเดี่ยว แตกกิ่งน้อย ทรงพุ่มมีลักษณะทรงกลม ทรงพุ่มหนา ลำต้นมีลักษณะทรงกลม และตั้งตรง สูงประมาณ 15 – 25 เมตร หรือมากกว่า เปลือกลำต้นหนา มีสีเทาอมน้ำตาลหรือสีเทาอมดำ

ใบ ประกอบแบบขนนกชั้นเดียว มีก้านใบหลักออกเรียงสลับกัน ยาวประมาณ 5 – 25 เซนติเมตร มีลักษณะทรงรีเรียว โคนใบแหลม ปลายใบเรียวแหลม ใบเรียบลื่น จะมีใบอ่อนและยอดอ่อนสีน้ำตาลแดง ใบแก่มีสีเขียว

ดอก ออกเป็นช่อบริเวณปลายกิ่ง เป็นดอกแยกเพศบนช่อดอกเดียวกัน ดอกอ่อนมีลักษณะกลมสีเขียวสด เมื่อบานจะมีสีขาวอมครีม ฐานดอกมีกลีบเลี้ยง 5 กลีบ เป็นรูปถ้วย ส่วนกลีบดอกถัดมามี 5 กลีบ แต่ละกลีบมีลักษณะทรงรี ปลายกลีบแหลม ตรงกลางมีเกสรตัวผู้ และเกสรตัวเมีย แต่แยกดอกกัน

ผล ออกเป็นช่อลักษณะทรงรูปไข่หรือกลมรี ขนาดผล 2.5 – 3.5 เซนติเมตร ยาว 3 – 5 เซนติเมตร เปลือกผลบาง เป็นมัน ผลอ่อนมีสีเขียวสด ผลแก่หรือผลสุกมีสีเขียวอมเหลือง และมีจุดประสีน้ำตาลอบผล **เมล็ด** มีลักษณะรูปทรงยาวรี อยู่ข้างในเนื้อ เปลือกเมล็ดใหญ่แข็ง มีสีน้ำตาลอ่อน

ราก เป็นระบบรากแก้ว มีลักษณะกลม แทงลึกลงในดิน มีรากแขนงและรากฝอยเล็กๆ ออกตามแนวราบ มีสีน้ำตาล

สรรพคุณมะกอก

ตำรายาไทย ใช้ **ผล** รสเปรี้ยวอมหวานเย็น เป็นยาฝาดสมาน แก้เลือดออกตามไรฟัน เนื่องจากมีวิตามินซีสูง แก้กระหายน้ำ ทำให้ชุ่มคอ แก้อาตุพิการ แก้อาการขาดแคลเซียม **เนื้อในผล** แก้อาตุพิการเพราะน้ำดีไม่ปกติ และกระเพาะอาหารพิการ แก้บิด **ผล ใบ และเปลือกลำต้น** แก้อ่อนใน ช่วยให้ชุ่มคอ แก้กระหายน้ำ แก้เลือดออกตามไรฟัน แก้หอบ บำรุงธาตุ และแก้บิด **เปลือกลำต้น** รสฝาดเย็นเปรี้ยว ช่วยสมานแผล มีกลิ่นหอม ฝาดสมานและเป็นยาเย็น ใช้ในโรคท้องเสีย และโรคที่เกี่ยวกับลำไส้ แก้บิดปวดมวน ระงับอาเจียนดับพิษกาฬ แก้อ่อนใน แก้อะอืด **ยางจากต้น** มีลักษณะใส สีน้ำตาลปนแดง ไม่ละลายน้ำ แต่จะเกิดเป็นเมือกใช้ติดของ และทำให้เยื่อเมือก อ่อนนุ่ม **เปลือกต้นและแก่น** เป็นยาแก้ท้องอืดท้องเฟ้อ **ใบ** รสฝาดเปรี้ยว แก้ปวดท้อง **น้ำคั้นจากใบ** หยอดแก้ปวดหู แก้หูอักเสบ **ใบ** มีกลิ่นหอม รสเปรี้ยว และฝาดสมาน เป็นผักจิ้ม และแต่งกลิ่นอาหาร **เมล็ด** เผาไฟแช่น้ำดื่ม รสเย็น แก้อ่อนใน สุกแก้หอบ แก้อะอืด **ราก** รสฝาดเย็น แก้อ่อนใน กระหายน้ำ ทำให้ชุ่มคอ ขับปัสสาวะ **สารสกัดเมล็ด** ด้วยแอลกอฮอล์ไม่มีฤทธิ์ลดไข้ ลดการบีบตัวของลำไส้ หรือลดความดันโลหิตในสัตว์ทดลอง

ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ใช้ **ใบ** เคี้ยวกินแก้ท้องเสีย